

Učitel matematiky

Jaroslav Kurzweil
Nová maturita

Učitel matematiky, Vol. 9 (2001), No. 1, 47–50

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/150875>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 2001

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

NOVÁ MATURITA

JAROSLAV KURZWEIL

Je v podstatě věci, že školství má velkou setrvačnost, že účinky dnešních rozhodnutí se budou projevovat za několik let i v budoucnosti vzdálené. Naším dnešním tématem je Nová maturita (NM).

S materiálem NM vydaným MŠMT jsem se seznámil v červnu loňského roku (2 stránky dopisu náměstka ministra Petra Roupce, 14 str. a 2 přílohy). Materiál otvírá první část diskuse, která byla uzavřena v polovině listopadu. Pěsednictvo ÚV se jím zabývalo v září a v říjnu a přijalo stanovisko, které bylo jako Stanovisko Jednoty včas zasláno ministerstvu. Od materiálu NM se odvíjí snad vše, co se ve věci maturita stalo od jeho zveřejnění, a proto si materiál NM zaslouží naši pozornost i dnes. Také mně od září ledacos došlo a o tom všem tady chci promluvit. To, co budu nyní říkat je moje stanovisko, s nikým nekonzultované.

Materiál NM je formulován velice neurčitě a zejména není dost promyšlen. To ovšem musím vyložit podrobněji. Materiál NM vychází z myšlenky, že výsledky dosavadních maturit jsou vzájemně nesrovnatelné, jejich náročnost různorodá a že maturitní zkouška ztratila na významu a prestiži. Zavedení NM má vyslat do zahraničí, zejména do Evropy výrazný signál o státní garanci a standardizaci maturitní zkoušky umožňující její mezinárodní srovnatelnost a uznatelnost. Výsledky maturitní zkoušky budou představovat výrazný hodnotící a sebehodnotící nástroj a to jak na úrovni školy samé tak na úrovni celého vzdělávacího systému. Jedná se zároveň o účinný nástroj monitorování úrovně a kvality výuky na středních školách jako celku a na jednotlivých školách. Cíle to jsou opravdu obrovské. A jak se jich má dosáhnout?

Ústřední výbor Jednoty českých matematiků matematiků a fyziků se na svém zasedání v květnu 2000 zabýval, kromě jiného, materiálem MŠMT *Nová maturita*. Úvodní slovo předsedy JČMF, prof. Kurzweila, které zde pro jeho závažnost otiskujeme, se setkalo na tomto jednání s mimořádně pozitivním ohlasem. (Pozn. red.)

Nová maturitní zkouška bude mít dvě části. Část školní, což bude dosavadní maturita, a část státní. V části státní mají studenti skládat zkoušky z českého jazyka, z cizího jazyka a z matematiky. Po zveřejnění materiálu NM došlo k posunu v tom smyslu, že student může volit mezi matematikou anebo občanským a společenským základem. Při tom pro každý předmět student může volit mezi snadnější variantou B a náročnější variantou A. Rozdíl mezi oběma variantami je vysvětlen velmi povšechně a účel, proč se dvě varianty zavádějí, také není dost jasný. A zejména: státní část maturitní zkoušky bude písemná a bude realizována formou státem garantovaných standardizovaných testů. Testové úlohy budou mít charakter především uzavřených úloh (výběr jedné správné odpovědi z nabízených variant), doplňkově bude využito otevřených úloh (žádná odpověď není nabídnuta) či kombinace obou výše uvedených. V příloze 2, která obsahuje ilustrační úlohy z matematiky pro úroveň B, není uvedena ani jedna otevřená úloha. U státní části maturity se mluví o středních školách a opravdu jsou tím míněny střední školy všech typů od gymnázií přes průmyslovky, obchodní akademie po střední školy zdravotní, umělecké a snad i učební obory s matematikou. Potvrdil to p. ministr v interview, které bylo pod nadvíselem „Střední školy mají končit dvěma typy zkoušek“ otištěno v příloze LN Akademie dne 28. dubna. Ocituji první dvě otázky a odpovědi.

LN: *Vy jste, pane ministře, mohl vstoupit do historie jako ten, který zavedl jednotné maturity. Nakonec jste ale celou akci odložil. Nehrál roli i fakt, že standardizované maturity by se poprvé konaly těsně před příštími parlamentními volbami?*

Já myslím, že by to pro mne byl spíš trumf než něco, čeho bych se měl obávat. Jenomže člověk se nemůže rozhodovat jenom podle toho, co by vyhovovalo jemu, zejména když jde o tak choulostivou oblast, jako je vzdělávání. Výhrady, které se objevily, je třeba brát vážně.

LN: *Které byly nejzávažnější?*

Tak jako jsme už před tím zjistili, že je nemožné zavést

povinnou maturitu z matematiky prostě proto, že na třetině středních škol tento předmět skoro není a na další třetině je ho tak málo, že není z čeho maturovat, tak se teď ukazuje, že problémy jsou i s předmětem, který má tvořit k matematice alternativu. Ano, mám na mysli občanský a společenskovední základ. Ani ten nelze dost dobře postavit pro všechny.

Konec citátu.

Řekneme to jinými slovy: „Ti, kdo připravovali materiál NM se nepodívali ani na hodinové dotace matematiky na jednotlivých typech středních škol, o osnovách ani nemluvě.“ A času bylo dost. Vždyť pan náměstek ministra Petr Roupec píše v dopise, který uvádí materiál NM: „K formulování (návrhu NM) rozhodující měrou přispěly i tři uplynulé sondy MATURANT 97,98 a 99, které definovaly základní meze proveditelnosti této změny a ověřily většinu rozhodujících aspektů navrhovaného modelu.“ Komentáře netřeba.

Ve stanovisku Jednoty k materiálu NM je vysloven a zdůvodněn zásadní nesouhlas s tím, aby se státní část maturity z matematiky případně i z fyziky prováděla testy s uzavřenými úlohami. S velmi blízkým stanoviskem se obrátila na pana ministra skupina předních českých matematiků a blízké stanovisko sdělila MŠMT i MFF UK. Jak z materiálu NM tak z toho, co následovalo po jeho zveřejnění soudím, že otázka na to, jakým způsobem se má zkoušet u státní maturity, k diskusi vůbec předložena nebyla.

Podle materiálu NM má ministerstvo stanovit minimální hranici úspěšnosti pro maturanta až po zpracování výsledků příslušných testů. Podivná státní garance a standardizace úrovně a prapodivný signál, ať už jej vysíláme komukoliv. Stanovisko Jednoty v této věci bylo negativní.

Myslím, že promeškáváme příležitost k širšímu zamyšlení nad naším středním školstvím. Všechny všeobecně vzdělávací střední školy mají dva úkoly, do značné míry protichůdné:

- (i) dát studentům základy všeobecného vzdělání,
- (ii) pomoci jim k jejich uplatnění po maturitě.

To je zcela přirozené. Bylo by např. velice záslužné ujasnit

si, co rozumíme všeobecným středoškolským vzděláním třeba na dvou úrovních. Od toho by se mohla odvíjet státní část maturity jako část společná a školní část by se pak mohla soustředit na to nejlepší, čemu se student naučil. Materiál NM nevychází z vize, z představy o tom, co by měla střední škola studentu dát, ale přizpůsobuje nově zaváděnou školní část maturity předem zvolené metodě zkoušení.

Ve vyspělých státech se důležité změny připravují dlouho a hledá se konsensus. Pro to, aby reforma byla úspěšná a opravdu přínosná, je mimořádně důležité vedení její přípravy.

Není-li dobré, dochází k něčemu co se podobá situaci kardiaka trpícího srdeční arytmii: jeho srdce se namáhá, pracuje usilovně, ale efekt pro kvalitu krevního oběhu je malý.

Prof. RNDr. Jaroslav Kurzweil, Dr.Sc.

Matematický ústav AV ČR

Žitná 25, 115 67 Praha 1

email: kurzweil@math.cas.cz